

INDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	pg. 2
1.1. ANTECEDENTS	
1.2. EXPLICACIÓ DEL TEMA	
1.3. OBJECTIUS	
1.4. LES BASES CIENTÍFIQUES DE LA RECERCA	
2. TREBALL DUT A TERME I RESULTATS OBTINGUTS.....	6
2.1. DISSENY PLA DE TREBALL	
2.2. RESULTATS	
2.2.1. EXPOSICIÓ ITINERANT “MAUTHAUSEN, L’UNIVERS DE L’HORROR”	
2.2.2. MATERIALS DIDÀCTICS	
2.2.3. DISSENY D’UNA AULA DE TREBALL I DOCUMENTACIÓ	
2.2.3.1. RECURSOS SISTEMÀTIC D’INFORMACIÓ I RECURSOS	
2.2.3.2. REALITZACIONS I MATERIALS DISPONIBLES	
2.2.3.3. PROPOSTA D’UNITAT DIDÀCTICA: LA “SOLUCIÓ FINAL”	
2.3. ALTRES TASQUES AMB PROJECCIÓ DIDÀCTICA	
2.3.1. BUTLLETI DE L’AMICAL	
2.3.2. PÀGINA WEB	
2.3.3. INAUGURACIÓ DEL MONUMENT ALS DEPORTATS ASTURIANS A GIJÓN	
2.3.4. CONCESSIÓ DE LA MEDALLA DE LA CIUTAT DE FIGUERES A L’AMICAL	
2.3.5. HOMENATGE A MONTSERRAT ROIG EN EL DESE ANIVERSARI DE LA SEVA MORT	
2.3.6. ORIENTACIONS TREBALLS DE RECERCA DE BATXILLERAT	
2.3.7. DIFUSIÓ D’EXPOSICIONS	
2.3.8. CONFERÈNCIES	
2.3.9. ALTRES ACTIVITATS CIENTÍFIQUES	

2.3.10. CONVENIS AMB INSTITUCIONS

2.3.11. VISITA A BARCELONA DE LA SRA. LORE KRUGER

3. CONCLUSIONS..... 13

4. RELACIO DELS MATERIALS DELS ANNEXOS.....14

1.- INTRODUCCIO

1.1. ANTECEDENTS

En el projecte presentat l'any 2000 vaig precisar que el meu interès pel tema de la presència dels republicans als camps d'extermini nazis venia determinat per la confluència de vies, d'índole personal i professional. La meua doble condició de familiar de deportat mort a Gusen i d'historiadora de l'època contemporània m'havia implicat en la col.laboració en tasques de l'associació "Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis" i també amb el "Museu d'Història de Catalunya", institucions que mantenen una relació des de fa anys, pel fet que el fons fotogràfic del deportat Francesc Boix va ser dipositat per l'Amical al MHC.

Amb el projecte s'obria una nova possibilitat, la connexió més estreta d'ambdúes institucions amb el medi escolar, a partir de la realització d'una exposició itinerant, concebuda cara al públic en general, a més d'esdevenir una base per impulsar treballs escolars i desenvolupar els recursos didàctics adients.

La tasca ja estava iniciada, donades les relacions i projectes que mantenia amb les dues entitats, com a membre de la Junta de l'Amical Mauthausen i com a col.laboradora del MHC. A més de tenir un paper en activitats pròpies de l'associació dels deportats, de participar en taules rodones sobre el tema dels camps d'extermini al MHC i a altres institucions, d'haver redactat el pròleg del llibre d'Annette Wiewiorka *Auschwitz explicat a la meua filla*, les gestions per tal d'aconseguir suport tècnic i econòmic amb la finalitat de realitzar la nova exposició itinerant estaven gairebé tancades i s'havia pogut iniciar la fase de proposta del guió i tria del material gràfic.

Quant a la recerca científica, havia sigut complementària al procés acabat de descriure, amb l'inici de la tasca de recopilació bibliogràfica i amb els contactes amb els centres relacionats amb el tema.

En darrer lloc, a més de les clares possibilitats que el tema obria per a aplicacions en el treball acadèmic i en la formació en valors dels estudiants de secundària i batxillerat, la proposta desenvolupada en el projecte de la llicència

s'inseria en la necessitat cada cop més urgent d'un progressiu relleu generacional en les associacions o fundacions relacionades amb l'exili i la resistència antifeixista i emfasitzava l'obligació de no perdre el fil de la memòria històrica, conjugada amb la divulgació científica, que havia d'arribar als centres d'ensenyament.

1.2. EXPLICACIÓ DEL TEMA

A partir de la pràctica de divulgació i sensibilització que duen a terme els membres de l'Amical de Mauthausen, hom constata que l'alumnat i el professorat és molt receptiu a la temàtica dels camps de deportació i extermini. Tanmateix les circumstàncies polítiques del nostre país, amb el quaranta anys de dictadura, han determinat l'absència de debat filosòfic i polític, tal com es fa a altres països del nostre entorn cultural, no tan sols des del punt de vista descriptiu, sinó com un dels temes que més incideixen en la reflexió sobre el segle XX i en la condició humana.

Els mitjans audiovisuals han contribuït a la identificació usual dels camps de concentració i extermini amb l'holocaust de la població jueva, i en aquest context la vida i la mort d'espanyols sota el nazisme són força ignorades. Tanmateix, en el cas de descobrir l'amplitud de les víctimes republicanes, a presons, treballs forçats a França i en els camps de l'Alemanya nazi, el desconeixement segueix palès, en no vincular el seu destí a la nostra història recent, des de la derrota de 1939, fins a les relacions i implicacions del règim franquista amb el III Reich.

Però el coneixement dels fets i aconteixements no és suficient; cal dotar-lo d'un profund significat històric, vinculat a la reflexió sobre un dels fenòmens que ha sotragat més profundament Europa, el nazi-feixisme, per tal de contribuir a posicionar-se activament enfront de les manifestacions d'intolerància i agressions violentes, que avui, de la mà dels neonazis, resorgeixen amb una certa puixança. D'altra banda, cal proporcionar eines i arguments fonamentats en el coneixement històric per contrarestar els corrents revisionistes o negacionistes, que intenten desvirtuar el fenomen del món concentracionari nazi.

La recent aparició o traducció d'obres, així com les onades informatives de premsa i mitjans audiovisuals han obert molt el ventall dels coneixements, en paral·lel als testimoniatges dels supervivents dels camps d'extermini, en forma escrita o oral. Aquest fenomen, tot i la seva vessant positiva, no implica que, de forma paral·lela, es consolidi un procés comprensiu, ans al contrari, existeix el perill de situar el món concentracionari en un passat llunyà, sense referents causals ni reflexions alligonadores pel present.

1.3. OBJECTIUS

Tal com havia concretat en la sol·licitud de la llicència, el resultat final del treball havia de ser:

- Una exposició gràfica itinerant, per a ús escolar i cívic, sobre els camps d'extermini nazis i la presència en ells d'homes i dones republicans, com a tema central, precedit dels antecedents des de la proclamació de la II República, el cop d'estat militar i el desencadenament de la Guerra Civil, i seguit de les conseqüències que comportava la fi del conflicte mundial, a través dels judicis contra els responsables de l'extermini i del destí dels supervivents i el seu compromís per preservar la memòria.
- Una guia didàctica de l'exposició, que esdevingués material de suport i proporcionés orientacions per a treballs propis de l'aula.
- El disseny d'un centre de treball i divulgació sobre el tema de la deportació i el sistema concentracionari, en una institució pública, per a ús de l'alumnat i el professorat. Aquest centre de treball havia de comprendre una aula dotada de material bibliogràfic i audiovisual, amb orientacions per al seu ús, selecció i aplicacions, així com un recull dels centres internacionals més significatius i que disposessin de recursos didàctics sobre el tema i l'especificació de les formes d'accedir-hi.

1.4. LES BASES CIENTIFIQUES DE LA RECERCA

Hi ha actualment una llarga tradició a l'estranger que s'ha concretat en aportacions bibliogràfiques, en reflexions i, obviament, en treballs acadèmics i experiències a l'aula. Aquesta trajectòria, vinculada a les riques aportacions

sobre els usos de la memòria, no ha gaudit, pel moment, de massa incidència en les experiències del nostre país, tot i que comença a haver indicis que s'està trencant aquesta tendència. He començat a reflexionar sobre el tema en una sèrie de dos articles -L'Avenç, setembre i octubre 2001-, en els quals la comparació entre la producció historiogràfica i testimonial de França i Espanya des de 1945 aporta algunes pautes d'anàlisi, a més de tenir la voluntat d'oferir eines als professionals de l'ensenyament per enriquir els punts de partença i les orientacions pel treball a l'aula i els treballs de recerca de batxillerat.

Vegeu Annexe 1

En efecte, hi ha un fort contrast entre la proliferació d'aquests treballs, la manca d'emmarcament teòric de la recerca i la poca utilització de les possibilitats de diversificació i pluridisciplinarietat. Aquesta realitat només podrà ser modificada en la mesura que s'integri la història dels deportats republicans als camps nazis dins la història europea des de la dècada dels 30, en el marc de la confrontació feixisme-antifeixisme, que es tinguin en compte les aportacions teòriques sobre la història i la memòria i que es coneguin les anàlisis i reflexions que, al voltant d'Auschwitz, com a paradigma, s'han generat en el camp del pensament i l'ètica.

Com a orientació bibliogràfica fonamental sobre aquesta qüestió:

- . ADORNO, Theodor, W. *Critique de la culture et société*, Prismes-Payot, Paris, 1986.
- . AGAMBEN, Giorgio, *Lo que queda de Auschwitz. El archivo y el testigo*, Pretextos, València, 2000.
- . AMERY, Jean, *Más allá de la culpa y la expiación*, Pretextos, València, 2001.
- . BAUMANN, Zigmund, *Modernidad y Holocausto*, Ed. Sequitur, Madrid, 1997.
- . BENSOUSSAN, Georges, *Génocide pour mémoire*, Ed. du Felin, 1989.
- . Id., *Auschwitz en héritage. D'un bon usage de la mémoire*, Mille et une nuits, Paris 1998.
- . BETTELHEIM, Bruno, *Sobrevivir. El Holocausto, una generación después*, Crítica, Barcelona, 1981.

- . BRAVO, A., LALLA, D., *La vita offesa: storia e memoria dei Lager nazisti nei racconti di duecento sopravvissuti*, Franco Angeli, Milà, 1986.
- . Stéphane BRUCHFELD, Paul A. LEVINE, *De esto contaréis a vuestros hijos. Un libro sobre el holocausto en Europa, 1933-1945*, Estocolm, 1998.
- . COQUIO, C., (comp), *Parler des camps, penser les génocides*, Albin Michel, Paris, 1999.
- . DEAGLIO, Enrico, *La banalidad del bien. Historia de Giorgio Perlasca*, Herder, Barcelona, 1997.
- . DES PRES, Terence, *The Survivor. Anatomy of life in the Death Camps*, Oxford University Press, Oxford-NY, 1980.
- . FACKENHEIM, E., *Penser après Auschwitz*, Ed. du Cerf, Paris, 1986.
- . FELTRI, Francesco Maria, *Per discutire di Auschwitz*, Giuntina, Firenze, 1998.
- . FERRO, Marc, *La seconda Guerra Mondiale. Problemi aperti*, Giunti Casterman, Firenze, 1997.
- . FINCHELSTEIN, F. (ed), *Los alemanes, el holocausto y la culpa colectiva. El debate Goldhagen*, Eudeba, Buenos Aires, 1999.
- . FINKIELRAUT, Alain, *La memoria vana. Del crimen contra la humanidad*, Anagrama, Barcelona 1990.
- . FORGES, Jean-François, *Éduquer contre Auschwitz*, ESF, Paris, 1997.
- . FRANKL, Victor, *El hombre en busca de sentido*, Herder, Barcelona, 1979.
- . GRASS, Günter, "Escribir después de Auschwitz", *Claves de la Razón Práctica*, nº3, Juny, 1990.
- . GROSSER, Yves, *Le crime et la memoire*, Champs Flammarion, Paris, 1989.
- . JANKELEVITCH, Vladimir, *L'imprescritible*, Seuil Paris, 1989.
- . KERTESZ, Imre, *Un instante de silencio ante el paredón*, Herder, B. 1999.
- . LAQUEUR, Walter, *Le Terrifiant Secret La solution Finale et l'information étouffée*, Gallimard, Paris, 1981.
- . LE GOFF, Jacques, *Histoire et memoire*, Gallimard, Paris, 1988.
- . Jean-Michel LECOMTE, *Enseigner l'holocauste au 21 siècle*, Strasbourg, 2001.
- . LEVI, Primo, *Si això és un home*, Ed. 62, B. 1996.
- . Id. *La treva*, Ed. 62, B. 1997.
- . Id. *Els enfonsats i els salvats*, Ed. 62, B. 2000.

- . Id. *En diálogo con Ferdinando Camon*, Anaya-Muchnik, Madrid, 1996.
- . Id. *Entrevistas y conversaciones*, Península, B. 1998.
- . MANSON, Jean (dir), *Leçons des tenebres. Résistants et déportés*, FNDIRP-UNADIF, Plon, Paris, 1995.
- . MARRUS, Michael, *L'Holocauste dans l'histoire. Bibliographie critique*, Flammarion, Paris, 1990.
- . MAYER, Arno J., *La Solution Finale dans l'Histoire*, La Découverte, Paris, 1990.
- . MELICH, Joan-Carles, *La lliçó d'Auschwitz*, PAM, B. 2001.
- . MESNARD, Philippe, *Consciences de la Shoah. Critiques des discours et des représentations*, Kimé, Paris, 2000.
- . POLLAK, Michael, *L'expérience concentrationnaire. Essai sur le maintien de l'identité sociale*, Ed. Métailié, Paris, 2000.
- . ROSSI-DORIA, Anna, *Memoria e storia: il caso della deportazione*, Rubbetino. Catanzano, 1988.
- . SEMPRUN, Jorge, Wiesel, Elie, *Se taire est impossible*, Arte/Mille et une nuits, Paris, 1995.
- . SOSSI, Federica, *Nel crepacio del tempo: testimoniare la Shoah*, Marcos & Marcos, Milà, 1998.
- . TILLION, Germaine, "Reflexions sur l'étude de la deportation", *Revue d'Histoire de la 2eme GM*, n°15-16, PUF, 1954.
- . TRAVERSO, Enzo, *La historia desgarrada. Ensayo sobre Auschwitz y los intelectuales*, Herder, B. 2001.
- . VIDAL-NAQUET, Pierre, *Les Juifs, la mémoire et le présent (Reflexions sur le génocide)*, Vol III, La Découverte, Paris, 1995.
- . WIESENTHAL, Simon, *Justicia, no venganza*, Ediciones B, B. 1989.
- . WIEVIORKA, Annette, *Deportation et genocide. Entre la memoire et l'oubli*, Plon, Paris, 1992.

2.- TREBALL DUT A TERME I RESULTATS OBTINGUTS

2.1. DISSENY PLA DE TREBALL

La temporalització trimestral prevista en el projecte de la llicència s'ha vist modificada en la mesura que les necessitats de l'Amical han condicionat altres tasques que no estaven inicialment dissenyades.

En línies generals, he de manifestar el meu desconeixement de que la labor no explicitada en el projecte de la llicència hagués de tenir un pes significativament tan important. La col.laboració amb l'Amical ha significat un volum de feina molt superior a qualsevol càlcul o aproximació, en hores de treball, desplaçaments i flexibilitat horària, de manera que goso afirmar que el cost laboral i intel.lectual no tan sols ha superat amb escreix la dedicació docent habitual, sinó que ha desbordat qualsevol previsió. La situació actual de l'Amical de Mauthausen -minsos contingents i dificultats causades per l'edat- han fet difícil posar limits a peticions internes i externes i a regularitzar qualsevol tipus d'horari i calendari.

Tot i això, els objectius previstos han estat coberts i completats amb noves vies que poden rendabilitzar-se a mig i llarg termini.

2.2. RESULTATS

2.2.1. EXPOSICIÓ ITINERANT "MAUTHAUSEN, L'UNIVERS DE L'HORROR"

A partir de l'estiu del 2000 vaig avançar en la realització del guió de l'exposició i en col.laboració amb els tècnics del Museu i l'empresa encarregada de la seva realització, per tal de triar les fotografies i mapes i adequar-los amb els textos, de manera que va poder-se inaugurar el passat dia 18 de desembre. La impossibilitat de tenir a punt materials didàctics elaborats es va suplir amb l'elaboració d'un dossier, amb una introducció, una cronologia i els textos de l'exposició, que es proporcionen a tots els llocs on es troba l'exposició.

Vegeu Annexe 2

El dia de la inauguració va fer-se coincidir amb la signatura del conveni entre el MHC i l'Amical de Mauthausen, segons el qual aquesta darrera institució dipositava el seu fons històric (del qual té una vàlua incalculable els 536 negatius extrets pel deportat Francesc Boix del camp de Mauthausen) en

el Museu, que, al seu torn, es compromet a divulgar la memòria de la deportació en la seva exposició permanent i en actuacions públiques, en coordinació entre ambdúes institucions. La producció i el finançament de l'exposició va ser fruit d'aquest conveni.

Després d'estar exposada durant tres mesos a la seu del MHC, on va ser visitada per gairebé 14.000 persones, l'exposició ha començat la seva itinerància que fins el moment actual ha arribat a Figueres, la Casa Elizalde de Barcelona, Tivissa i Cullera. Els propers destins seran: Premià de Mar, Sant Andreu de la Barca, Calaf, Casa Golferichs de Barcelona i Universitat de Lleida.

2.2.2. MATERIALS DIDÀCTICS

En el marc del conveni de col.laboració entre l'Amical de Mauthausen i l'IMEB he realitzat uns materials didàctics que estan en curs de publicació.

Veure Annexe 3

2.2.3. DISSENY D'UNA AULA DE TREBALL I DOCUMENTACIÓ

2.2.3.1. RECULL SISTEMÀTIC D'INFORMACIÓ I RECURSOS

Per tal d'elaborar la proposta d'una aula de treball per a ús del professorat i l'alumnat, he partit del buidatge sistemàtic de la informació disponible a Catalunya i he visitat alguns centres de l'estranger, tasca que m'ha permès confeccionar les línies bàsiques dels materials que haurien d'estar disponibles en un centre d'aquestes característiques.

Aquest objectiu ha suposat la lectura de més de 300 obres, de nombrosos reculls de premsa, de visionat de films o documentals i d'exploració de la xarxa telemàtica, a més de comptar amb testimonis directes d'exdeportats.

Centres o institucions de Catalunya:

- . Museu d'Història de Catalunya (fons fotogràfic Francesc Boix i el fons bibliogràfic sobre el III Reich, de recent donació)
- . Amical de Mauthausen
- . Centre d'Estudis Històrics Internacionals
- . Centre d'Història Contemporània de Catalunya

- . Biblioteca de Catalunya
- . Biblioteques universitàries
- . Fundació Cipriano García
- . Biblioteques o arxius personals d'exdeportats.
- . Arxius privats de persones estudioses del tema

Centres, museus, memorials o institucions internacionals

CAMP DE MAUTHAUSEN

Durant l'estiu del 2000 vaig visitar el camp de Mauthausen. Un dels objectius era recollir la informació disponible a la llibreria del recinte (guies dels camps de Mauthausen-Gusen, material gràfic, obres explicatives de divulgació, així com el catàleg de tots els productes disponibles –llibres, diapositives, videos...-).

CAMP D'STRUTHOFF

Visita realitzada l'estiu del 2001 a l'únic camp de concentració establert en l'actual territori francès (Alsàcia, a 50 Kms. d'Strasbourg), que depen del Ministère des Anciens Combattants et Victimes de Guerre –Délégation à la Mémoire et à l'Information Historique-. De la mateixa manera que al camp de Mauthausen, l'objectiu, a més de la visita al recinte, al memorial i a l'exposició permanent, era recollir la informació disponible.

Vegeu Annexe 4

CENTRE D'HISTOIRE DE LA RÉSISTANCE ET DE LA DÉPORTATION A LYON

La visita al centre, situat a l'antiga caserna de la Gestapo, ha tingut com a fruit el coneixement de l'exposició permanent que compta amb un suport gràfic, documental i audiovisual considerable, i sobretot el contacte amb el Centre de Documentació que consta d'una nodridíssima biblioteca (més de 25.000 exemplars), videoteca i hemeroteca sobre el tema de la resistència i la deportació amb documentació i materials adaptats al públic juvenil. La visita m'ha permès l'adquisició a la llibreria del centre d'obres clàssiques de difícil localització a Espanya.

Vegeu Annexe 5

IL SENTIERO DELLA MEMORIA

Durant la Setmana Santa de l'any 2001 vaig visitar a la província de Mòdena "Il Sentiero della Memoria": Museo della Repubblica (Montefiorino), Museo Monumento al Deportato i Campo di Fossoli (Carpi) i Villa Emma (Nonantola), indrets on es van produir importants esdeveniments durant la 2ª Guerra Mundial. Montefiorino ensenya la resistència armada, Nonantola la resistència civil, a partir del refugi i protecció d'infants jueus a Villa Emma, i a Carpi es troba el camp de Fossoli, des d'on van ser deportats als camps d'extermini del Reich presoners polítics i jueus, entre ells Primo Levi. Pel que fa al Museo Monumento al Deportato, és una experiència única pel que fa a la tipologia dels museus de l'emoció.

Vegeu Annexe 6

El conjunt de la visita va permetre la reflexió sobre propostes de recreació de la memòria històrica que es podrien dur a terme a Catalunya, algunes de les quals han estat encetades en debats públics, a partir de la recuperació i/o millores d'alguns espais emblemàtics (Camp de la Bota, Fossar de la Pedrera, Presó Model...)

HISTORIA VIVA/LEVANDE HISTORIA

Projecte de la secretaria del govern suec ([www. Levandehistoria.org.](http://www.Levandehistoria.org)), amb el qual he tingut contactes ocasionals, sense haver pogut obtindre la versió espanyola dels vídeos que han produït, tot i haver pogut disposar del seu material didàctic.

PROJETE "APPENDRE ET ENSEIGNER L'HISTOIRE DE L'EUROPE DU 20e. SIÈCLE" DEL CONSELL D'EUROPA

He pogut disposar del llibre referit a l'enseyament de l'holocaust, però ignoro la disponibilitat d'altres materials, degut a que la meua visita a Estrasburg va coincidir amb les vacances de moltes de les dependències. La biblioteca existent en el "Palais des Drets de l'Homme" d'Estrasburg no disposava de les obres sol·licitades.

2.2.3.2. REALITZACIONS I MATERIALS DISPONIBLES

A partir de la informació confegida amb aquestes tasques, he dut a terme les següents realitzacions:

1.- Recopilar una bibliografia adient per tal de revisar o complementar els continguts de la història del segle XX, pel que fa a l'exili i al món concentracionari.

Veure Annexe 7

2.- Seleccionar i comentar els principals reculls memorialístics, especialment del nostre país, en relació al tema.

Veure Annexe 7

3.- Analitzar obres de narrativa relacionades amb el tema

Veure Annexe 7

4.- Escollir una selecció de produccions cinematogràfiques o videogràfiques de ficció o documentals sobre el tema i procedir al comentari del documental "Nit i Boira".

Veure Annexe 8

5.- Recull i classificació sistemàtica d'articles i notícies de la premsa periòdica i revistes des de l'any 1970 fins a l'actualitat per tal de confeccionar un complet arxiu de premsa que compren els temes següents (comentari i crítica de llibres, notícies de deportats, neonazisme, actes commemoratius i erecció de monuments, estudis locals sobre deportats, accions cíviques de l'Amical –cas Varela, cas Violeta Friedman, plet amb Editorial Makoki, homenatge a Montserrat Roig (1992)...-, assemblees anuals, visites a camps de concentració...

Aquest arxiu es troba disponible a l'Associació Amical Mauthausen.

6.- Recull i classificació de l'arxiu fotogràfic de l'Amical, que proporciona informació sobre les activitats de l'associació.

Aquest arxiu es troba disponible a la mateixa associació.

7.- Recull i classificació de les revistes que es reben periòdicament a l'Amical (Le Patriote Résistant, Triangolo Rosso, Yad Vashem, L'Enllaç, Manhoff, Mauthausen, Dachau, Sachsenhausen...)

Aquest arxiu es troba disponible a la mateixa Associació.

8.- Organització de la biblioteca de l'Amical. El procés concluirà amb la seva informatització en un futur proper i amb enriquir el fons amb la col.laboració de les editorials que han publicat obres sobre el tema de la deportació.

9.- Exploració Internet

Resenyar tota la informació recollida al respecte adquiriria unes dimensions de gran envergadura, sobretot si es té en compte les possibilitats que ofereix la xarxa telemàtica. Després d'haver realitzat una exploració exhaustiva, les adreces d'Internet més importants i actualitzades, organitzades per temes, són:

Camps:

<http://collegedeladombes.free.fr/index.htm> (Centre de documentation et d'information. Dedicada especialment a Mauthausen-Gusen).

<http://www.spectacle.org/695/ausch.html> (moltes cites i propostes didàctiques)

<http://www.jewishgen.org/ForgottenCamps/indexFR.html> (informacions sobre els camps oblidats o petits camps, amb moltes fotografies i arguments negacionistes)

<http://www.concentrationcampguide.com/> (guia dels camps amb fotografies)

<http://linz.orf.at/orf/gusen/> (sobre Mauthausen-Gusen)

<http://www.parascope.com/gallery/galleryitems/holocaust/index.htm>

(Nombrosos documents, fotos, cartes...)

Personalitats:

<http://www.annefrank.nl/> (sobre la casa d'Anna Frank)

<http://www.multimania.com/contreloubli/primolevi.html> (sobre primo Levi)

<http://www.us-israel.org/jsource/biography/schindler.html> (sobre Oscar Schindler)

Col.lectius específics:

<http://perso.infonie.fr/triangles/> (sobre la deportació dels homosexuals)

Institucions:

<http://www.topographie.de/gedenkstaettenforum/uebersicht/e> (tots els llocs de memòria d'Alemanya)

<http://www.ushmm.org/> (Museu memorial de Washington)

<http://www.yad-vashem.org-il/> (Memorial Yad Vashem d'Israel)

<http://perso.wanadoo.fr/memorial-cdjc> (Centre de documentació jueva contemporània de Paris)

<http://www.wiesenthal.com/> (Centre Simon Wiesenthal)

Antirevisionisme i antinegacionisme:

<http://www.anti-rev.org/> (Nombrosos documents i testimonis)

<http://www.uclo.rug.nl/project/holocaust/boven.htm> (destinat a alumnes per rebatre el negacionisme)

Centres i activitats escolars:

http://lyc-edgar-quinet.scola.ac-paris.fr/mem_hist. (activitats del Lycée Edgar-Quinet de Paris, relacionades amb el Centre d'estudis de la deportació i la Shoah i l'associació francesa de professors d'història i geografia)

<http://remember.org> (conté pàgines didàctiques, centrades en l'holocaust, però amb interessants activitats sobre segregació, racisme..., informació sobre la majoria de camps, fotografies antigues i recents dels camps...)

<http://www.ac-orleans-tours.fr/hist-geo/CRIMES-NAZIS.htm> (aproximació interdisciplinària filosofia i història)

<http://www.multimania.com.yhwh/chrono.htm> (selecció de textos útils per l'ensenyament)

<http://membres.tripod.fr/collegebanon/voyagememoire/accueil.htm> (visita d'alumnes a Auschwitz i Bergen-Belsen)

<http://home.nordnet.fr/-fghesquier/Ausch000.htm> (treball del liceu André Malraux amb propostes didàctiques)

histoire-memoire@ac-reims.fr.

Bibliografia:

<http://www.ac-dijon.fr/crdp/informer/prestase/bibliogr/shoah/index.htm>

(bibliografia d'obres en frances)

2.2.3.3. PROPOSTA D'UNITAT DIDÀCTICA: LA "SOLUCIÓ FINAL"

Tots els materials que haurien de conformar l'aula de treball i documentació sobre la deportació estan destinats a proporcionar orientacions al professorat per a confeccionar unitats didàctiques per a treballar a l'aula i també per facilitar les tasques de recerca del treball de batxillerat a l'alumnat que acostuma a moure's dins uns paràmetres convencionals i massa reiterats –petita síntesi de la qüestió i transcripció d'una entrevista amb un testimoni directe o indirecte dels fets-, que impedeix donar a les anàlisis del passat una lliçó pel present.

Amb una finalitat orientativa, presento un model d'unitat didàctica entorn "La solució final".

Vegeu Annexe 9

2.3. ALTRES TASQUES AMB PROJECCIÓ DIDÀCTICA

2.3.1. BUTLLETI DE L'AMICAL

Projecte de l'associació, considerat prioritari, que ha pogut finalment endegar-se. Al llarg de l'estiu del 2000 varen ser definides les característiques, la periodicitat, la finalitat, les gestions pel finançament i la campanya de llençament i vaig quedar al càrrec de la seva redacció. Concebut com una eina que ultrapassés el marc dels associats, els seus principals objectius eren la divulgació de les activitats de l'Amical als centres educatius, centres de recursos, biblioteques públiques i ajuntaments, l'impuls a les col.laboracions de professorat i alumnat i el proporcionar eines de reflexió i pautes de lectura sobre el tema de la deportació.

Pel moment s'han pogut cobrir els objectius de publicació trimestral i tramesa a tots els centres d'ensenyament secundari de Catalunya.

Vegeu Annexe 10

2.3.2. PÀGINA WEB

La proliferació de demandes d'informació i l'existència de decenes de pàgines de grups vinculats als corrents del neonazisme, han fet necessari el projecte d'introduir en la xarxa una pàgina pròpia que es troba en procés d'elaboració i de recerca dels mitjans per mantenir-la viva un cop estigui en funcionament. Probablement estarà endegada a finals d'any.

2.3.3. INAUGURACIÓ DEL MONUMENT ALS DEPORTATS ASTURIANS A GIJÓN

El dia 24 de febrer del 2001 per iniciativa del Govern General del Principat d'Astúries i 45 ajuntaments s'inaugurà, a la Senda del Cervigón, el monolit als asturians morts en els camps de concentració nazis. A través dels contactes amb la delegació de l'Amical a Astúries i amb la Consellera d'Educació de l'Ajuntament de Gijón, van realitzar-se un seguit d'actes a centres cívics i escoles al llarg de varies setmanes, amb el suport d'una de les exposicions gràfiques en els quals vaig col.laborar amb cessió de materials.

2.3.4. CONCESSIÓ DE LA MEDALLA DE LA CIUTAT DE FIGUERES A L'AMICAL

En el marc d'aquest acte va ser inaugurada a la ciutat l'exposició "Mauthausen, l'univers de l'horror" i es va col.laborar amb informacions que varen ser recollides pels mitjans periodístics.

2.3.5. HOMENATGE A MONTSERRAT ROIG EN EL DESÈ ANIVERSARI DE LA SEVA MORT

El proper 10 de novembre es compleix l'aniversari de la mort d'una de les persones pioneres en la divulgació i la lluita a favor de la dignitat dels deportats. A més dels actes previstos en el marc institucional i del món cultural i acadèmic, l'Amical, junt amb familiars de Montserrat Roig, projecta una sèrie d'activitats, que tindran com a marc el Palau de la Música i la plaça que porta el seu nom. També està enllestida la confecció d'una antologia dels seus articles publicats a premsa i revistes sobre el tema de la deportació, que prendrà forma de llibre. Aquesta selecció, junt amb una aportació introductòria, està sota la meva responsabilitat.

2.3.6. ORIENTACIONS TREBALLS DE RECERCA DE BATXILLERAT

La contínua demanda d'ajut que els estudiants fan a l'associació, sobretot per endegar treballs basats fonamentalment en les fonts orals, m'ha implicat en oferir suport en aquells aspectes de recerca bibliogràfica i d'adreces d'Internet.

2.3.7. DIFUSIÓ D'EXPOSICIONS

L'Amical de Mauthausen disposa d'altres dues exposicions, gràfiques, que estan bàsicament destinades als centres d'ensenyament. Sovint, a causa de la finalitat específica que se'ls destina, calen adaptacions en els peus de pàgina o traduccions, labor que ha estat al meu càrrec, sobretot quan han hagut de viatjar a l'estranger o a la resta d'Espanya, com ha estat el cas de Gijón o Rivoli (Itàlia).

2.3.8. CONFERÈNCIES

En tots els casos en que són sol·licitades les exposicions, s'ofereixen una sèrie d'activitats complementàries, bàsicament xerrades o taules rodones, en les quals hi participen membres de l'Amical. Mentre la mostra "Mauthausen, l'univers de l'horror" va estar exposada al propi MHC o a la Casa Elizalde, van proliferar les demandes dels mitjans informatius i de centres d'ensenyament, de manera que va ser necessària una presència continuada per atendre als grups, en els pròpies instal·lacions del Museu (aula, auditori) o de la Casa Elizalde. També va ser indispensable que atengués peticions d'instituts o centres culturals.

2.3.9. ALTRES ACTIVITATS CIENTÍFIQUES

Congresos a Catalunya

En el marc dels congressos previstos en els mesos immediats, hi ha dos que per la seva temàtica tenen relació amb el tema objecte de la llicència:

“El sistema penitenciari durant el primer franquisme”. GREF(UAB)-MHC. Barcelona, Setembre 2002. Un dels eixos del congrès se centra en els camps de concentració de l'Espanya franquista, tot relacionant-los amb el sistema concentracionari nazi.

“Enfrontaments civils: Postguerres i reconstruccions”. Segon Congrés Recerques. Lleida, 10 al 12 d’abril de 2002.

Els contactes amb els comitès organitzadors ha comportat una implicació en els aspectes de recerca científica i en la divulgació del tema. En el cas de Lleida, en el marc universitari del congrés serà exhibida l’exposició itinerant, completada amb alguna conferència, i pel que fa al de Barcelona, s’està preparant una exposició, de la qual formo part del Comité científic, on hi haurà aportacions sobre la deportació dels republicans.

Grup de treball del CSIC

Dins el CSIC està constituït un grup de treball de filosofia, amb l’Holocaust com a punt central en les seves reflexions. Els contactes amb alguns dels seus components que desenvolupen la seva activitat acadèmica a la UAB es troba en una fase de debat i reflexió sobre les mancances del tema en els dissenys curriculars de la història i la filosofia i d’anàlisi sobre les experiències a l’estranger, fet que hauria de permetre, a mig termini, elaborar propostes de col.laboració entre l’ensenyament secundari i universitari.

2.3.10 CONVENIS AMB INSTITUCIONS

MHC

Els termes del conveni ja ha estat resumit en l’apartat de l’exposició “Mauthausen, l’univers de l’horror”.

IMEB

Les relacions que manté l’Amical amb aquesta institució i el seu pont cap els centres de recursos que organitzen cicles de xerrades, com les que s’han dut a terme a la Casa Elizalde, ha derivat en la prepració d’un conveni de col.laboració, signat el dia 25 de juny al Saló del Consolat de Mar de l’Ajuntament de Barcelona, entre la regidora d’ensenyament, Sra. Marina Subirats, i el president de l’Amical, Sr. Joan Escuer. Des de l’entitat he estat l’encarregada de concretar l’oferta educativa que ha quedat vinculada a les activitats de l’IMEB i d’actuar com a representant a les reunions amb l’IMEB.

Vegeu Annexe 11

2.3.11. VISITA A BARCELONA DE LA SRA. LORE KRUGER

A partir del projecte Comenius sobre guerra civil, exili i resistència realitzat per l'IES Narcís Monturiol de Figueres i dels contactes del professor Fernando Aisa amb l'Amical i amb professorat d'Alemanya, s'han organitzat dos actes amb diverses associacions amb motiu de la visita a Barcelona d'un grup de 35 estudiants de la Universitat Humboldt de Berlin, els dies 20 i 21 de setembre. Aquesta activitat forma part d'un itinerari de vida que es realitza per diversos països d'Europa amb la Sra. Lore Kruger, jueva alemanya, resistent i exbrigadista. El primer acte va consistir en un col.loqui amb la Sra Kruger, associacions vinculades a la lluita antifeixista (Amical de Mauthausen, Dones del 36, Amics de les Brigades Internacionals i Amical de Guerrillers), i professores d'institut, i el segon que va tenir com a marc l'auditori del MHC va centrar-se en un debat entre els berlinesos i militants de la CNT de l'època de la República i la Guerra Civil.

Vegeu Annexe 12

CONCLUSIONS

Tal com he comentat a la introducció, el treball realitzat durant la llicència s'ha diversificat i enriquit amb tasques relacionades amb l'Amical de Mauthausen. És el meu desig poder mantenir algunes línies encetades, especialment garantir la continuïtat del Butlletí de l'associació, proseguir amb les tasques d'arxiu de premsa, d'aportacions bibliogràfiques, contactes amb altres institucions..., que hauran de ser compaginades amb la tasca docent. Sols el temps em podrà ensenyar les possibilitats i els límits.

Les dificultats cada cop més importants per donar abast a tota la demanda de xerrades de centres escolars i les minses disponibilitats personals dels protagonistes de la deportació obliguen amb urgència a obrir noves fórmules. Des de l'Amical s'està en fase de debat i preparació d'un projecte de seminaris adreçats als professors, a més d'endegar la posada en funcionament de l'aula de treball, objectius que no depenen només de la voluntat i les hores de treball voluntari, sinó que estan condicionats als suports institucionals.

4. RELACIO DELS MATERIALS DELS ANNEXOS

1. Articles L'Avenc. Setembre i Octubre 2001.
2. Exposició "Mauthausen l'univers de l'horror"
3. Materials de l'IMEB en curs de publicació: *Deportació i extermini (1933-1945)*
4. Camp Struthoff
5. Centre de Documentació de la Deportació i la Resistència de Lyon
6. Il sentiero della Memoria
7. Bibliografia
8. Films i institucions
9. Unitat didàctica: "*La solució final*"
10. Butlletins de l'Amical de Mauthausen
11. "Amical de Mauthausen. Pel record viu de totes les víctimes del nazisme",
Barcelona Educació nº18, maig 2001.
12. Taula rodona "Memòria històrica i educació".